

- een Bakkerweertsteeg, wellicht te identificeren met de huidige Ridderhofstad. Die steeg zal wel genoemd zijn naar deze Backerweerde.
22. RAU, Inv. Oudmunster 983-89.
  23. RAU, Inv. Oudmunster 983-93. Het betreffende perceel staat omschreven als een *hofstede ende husinge mitten geer, gelegen . . . naest der stadtmuren van vtrecht aende campstrate, . . . daer die stad muer oestwert, die heren voerg.* [van het kapittel van Oudmunster] *mit erve ende husinge westwert naestgelant zijn.*
  24. Muller, plaat VIII b.
  25. RAU, Inv. Oudmunster 983-80.
  26. Van Doorn, p. 473-474.
  27. Ook Muller, p. 23 noemt hem, maar Van Doorn p. 471, 473 meent abusievelijk dat Waelkens woonde in het huis ten zuiden van Lepelenburg. Klein Lepelenburg genoemd. Hij doet deze bewering op grond van het feit dat naar zijn mening de mededeling Lepelenborch met die geer alleen kan slaan op dit Klein Lepelenburg. Zoals we echter al zagen had ook het sterke huis een geer. Bovendien is er nog de onduidelijke mededeling uit 1592 dat Andries Waelkens verkoopt aan Hans van Loor de *huijsinge ende hofstede genaemt groot Lepelenborch . . . van voren tot after mitten glasen raempten ende andere toebehoren*, staande en gelegen *Inde Campstrate aende stadmuur* (RAU, Inv. Oudmunster 943-1, f. 24-26^v).
  28. G. Brom en L. A. van Langeraad (uitg.), *Diarium van Arend van Buchell*, Werken uitgegeven door het Historisch Genootschap Utrecht, derde serie, nr 21, Amsterdam 1907, p. 333-334.
  29. RAU, Inv. Oudmunster 983-110.
  30. Volgens een akte berustend in het GAU worden in 1794 als eigenaars genoemd de erven van de Heren van Ryzzenborch (vriendelijke mededeling door J. van den Hemel).
  31. Over de genealogie van de familie Rijszenborch zie: M. J. Glasman, „Losse aantekeningen omtrent het geslacht Rijszenburg”, *De Navorscher* 60 (1911), p. 165-174, en: J. D. Wagner, „Van Cuylenburch van Ryzzenborch of van Ryszenborch”, *De Navorscher* 67 (1918), p. 321-332.
  32. Op 20 november 1797 (RAU, Inv. Oudmunster 943-3, ongefolieerd). Van Doorn, p. 474 geeft dezelfde vermelding, blijkbaar uit een andere bron, want gedateerd 29 augustus 1798.
  33. Muller, p. 23.
  34. RAU, Inv. Oudmunster 943-3 (ongefolieerd).
  35. RAU, Inv. Oudmunster 943-1, f. 5^v-6 [eind 1587]. De eerste vermelding van Klein Lepelenburg is dus niet pas in 1602, zoals bij Van Doorn, p. 466, 472.
  36. Van Doorn, p. 473.
  37. Van Doorn, p. 471.
  38. RAU, Inv. Oudmunster 979-19.
  39. Van Doorn, p. 479.
  40. Van Doorn, p. 472.

CORNELIS ANTHONISZ. VAN HOORNHOVE (HORNHOVIUS)

PASTOOR EN PREDIKANT TE ZEIST ALSMEDE KARTOGRAAF IN 1599

Wie de consistoriekamer van de N. H. Kerk aan de Dorpsstraat te Zeist betreedt, ziet een naamlijst van predikanten vanaf 1580 hangen; in genoemd jaar werd de Reformatie in de stad Utrecht een feit. Van de eerste Zeister predikant is geen portret bekend, wel vermeldt de historischrijver van de Oude Kerk over hem het volgende¹⁾:

„Cornelis Theunisz. (Cornelis Anthonii), vóór de reformatie monnik in de abdij van Oostbroek onder De Bilt, als predikant van Zeist vermeld in 1580 tot 1593; mogelijk vertrokken in 1599”.

Het is merkwaardig dat de schrijver van de vier boeken over de Oude Kerk te Zeist geen aandacht besteedt aan het feit dat Cornelis Anthonisz. blijkens gegevens in 1967 gepubliceerd in de Bronnen voor de Geschiedenis van Zeist²⁾ betiteld wordt als „eertijds pastoor ende nu predicant aldaer”. Ruijs³⁾ doet zulks wel en wijst er tevens op dat de gegevens van de naamlijst in de consistoriekamer niet overeenstemmen met het door mij aangehaalde boek over de Oude Kerk te Zeist. De naamlijst zegt: „Cornelius Antonii, Monnik in de abdij van Oostbroek: tot predikant beproepen 1598”. Dit laatste gegeven is onjuist. Uit de Bronnen voor de Geschiedenis van Zeist blijkt dat

Cornelis Anthonisz. van 1580 tot 1593 als predikant te Zeist vermeld wordt⁴⁾. Het eerste gegeven van de naamlijst is interessant en duidt er op dat Cornelis Anthonisz. afkomstig uit de St. Laurensabdij te Oostbroek onder De Bilt te Zeist tot pastoor is benoemd door de Heer: te weten de bisschop van Utrecht. Wanneer is onbekend.

Tot op heden is echter over het hoofd gezien dat Cornelis Anthonisz. nog één keer in de Bronnen voor de Geschiedenis van Zeist voorkomt nl. als administrateur voor de Staten van Utrecht van de geconfiscieerde goederen van de St. Laurensabdij te Oostbroek en wel op 31 augustus 1592⁵⁾. In deze akte, waarin een getuigeverklaring wordt opgetekend met betrekking tot de grenzen van de heide bij de ingezetenen van Zeist in gebruik, wordt hij genoemd: „administrator van den convente van Oostbroeck”.

Recent heeft Dekker⁶⁾ gesignaleerd dat in de jaren 1583/1584 over ds. Cornelis Anthonisz. wordt geklaagd inzake de bediening van de kapel te Driebergen, dat tot 1651 een kerkelijke gemeente met Zeist vormde.

Uit het visitatierapport van 1593⁷⁾ blijkt dat de predikant van Zeist Cornelis Anthonisz. te Utrecht woont

en de kerk te Zeist in slechte staat verkeert: „gansch woest gevonden, behouvende groote reparatie van binnen ende buyten”. Vertoevende te Utrecht en als administrateur van de St. Laurensabdij te Oostbroek heeft Cornelis Anthonisz. relaties met de Staten van Utrecht, die ik als de opdrachtgever tot het maken van de eerste kaart van het gewest Utrecht alléén in 1599 beschouw. Een kaart die in 1974 nog in facsimilé is uitgegeven⁸⁾.

Dekker⁹⁾ merkt op dat deze kaart wat de details betreft niet al te nauwkeurig is maar feit is dat aan dit incidenteel optreden als kartograaf Cornelis Anthonisz. zijn naam buiten Zeist tot op de huidige dag bekendheid heeft gegeven. Als monnik van de abdij van Oostbroek en later administrateur had hij wellicht al eerder de waarde van schetskaarten in procedures betreffende onroerend goed leren kennen en het gebruik ervan als belangrijk ervaren.

Alle tot op heden bekende gegevens combinerend lijkt mij het historisch verantwoord de eerste predikant van Zeist, die ook de laatste pastoor was, te beschouwen als tevens de eerste kartograaf van het gewest Utrecht in 1599¹⁰⁾.

*Griffensteijnselaan 77 Mr dr V. A. M. van der Burg
3703 AD Zeist*

Noten

1. H. J. van Eekeren, De Oude Kerk te Zeist, Van de Poll-Stichting, Deel 4, 1978, blz. 466.
2. Ph. J. C. G. van Hinsbergen e.a., Bronnen voor de Geschiedenis van Zeist, Deel II, Assen 1967, blz. 179. Ook op blz. 171 en 193 wordt betrokkene genoemd. Verder te citeren als Bronnen.
3. Th. G. P. M. Ruijs, Een historische schets van Katholiek Zeist, Van de Poll-Stichting Zeist 1979, blz. 6.
4. Bronnen, blz. 171, 179, 193.
5. Bronnen, blz. 188.
6. C. Dekker, Het Kromme Rijngebied in de Middeleeuwen, Stichtse Historische Reeks 9, 1983, blz. 544.
7. Bronnen, blz. 193.
8. Kaart van de provincie Utrecht door Cornelis Anthonisz. Hornhovius, facsimilé met commentaar door C. Koeman en N. S. L. Meiners, Alphen aan den Rijn 1974.
9. Dekker, a.w. blz. 173.
10. Marijke Donkersloot-de Vrij, Topografische kaarten van Nederland vóór 1750, diss. Utrecht 1981, Groningen 1981, blz. 200 stelt dat hij vermoedelijk identiek is met de predikant van Zeist. Zij noemt een ander jaartal ten aanzien van het administrateurschap van Oostbroek en ten aanzien van het eerste jaar van het predikantschap te Zeist. C. Koeman, Geschiedenis van de kartografie van Nederland, Alphen aan den Rijn 1983, blz. 92 noemt Cornelis Anthonisz. alleen predikant en administrateur van de St. Laurensabdij.

VERSLAG VAN DE NAJAARSLEDENVERGADERING

Op donderdag 12 november 1987 vond in de Fundatie van Renswoude de Najaarsledenvergadering van de Vereniging Oud-Utrecht plaats.

Deze vergadering stond in het teken van de wisseling van het voorzitterschap.

Bij de opening van de vergadering memoreerde de heer Hylkema dat hij zeseneenhalf jaar geleden aantrad als voorzitter en dat sedertdien Oud-Utrecht een van de vijf grootste lokaal-historische verenigingen in ons land is geworden, met het grootste pakket aan activiteiten.

De penningmeester wees op een fout in de in het oktobernummer van het Maandblad gepubliceerde ontwerpbegroting voor 1988. Het begrote bedrag voor de post donaties moet f 12.000,- zijn in plaats van f 9.030,-. De verwachting is dat de uitkomst voor 1987 redelijk binnen de begroting zal blijven. De contributie behoeft in 1988 niet verhoogd te worden. Als voorwaarden voor de nabije toekomst noemde de penningmeester een gelijkblijvend aantal leden en een goede verkoop van de voorraden. Met name de verkoop van de prentbriefkaarten - een idee van oud-secretaris C. H. Staal - gaat uitstekend.

Het agendapunt bestuursmutaties gaf de heer Hyl-

kema de gelegenheid om zijn vertrek, zo midden in zijn termijn als voorzitter, toe te lichten. Door zijn benoeming tot voorzitter van het College van Bestuur van de Hogeschool voor de Kunsten in Amsterdam gaat hem de nodige tijd ontbreken voor de voortzetting van het voorzitterschap van Oud-Utrecht.

De door het bestuur voorgedragen nieuwe voorzitter, de heer mr H. H. W. Kernkamp, werd door de vergadering bij acclamatie (en met applaus) benoemd. De heer Kernkamp bedankte de vergadering voor deze eervolle benoeming en sprak de wens uit om de liefde voor de stad, gepaard aan een grote deskundigheid, die de vereniging Oud-Utrecht uitstraalt, ook in de toekomst te kunnen uitdragen.

Vervolgens sprak de secretaris, de heer Mathijssen, de afgetreden voorzitter namens bestuur en leden toe. Hij noemde vooral Hylkema's welsprekendheid, organisatievermogen, enthousiasme en vriendschap, binnen en buiten de vergaderingen.

Hierna werd de lijst van de commissieleden voorgelezen. Bij acclamatie werd tot lid van de redactie van het Maandblad benoemd mw drs J. W. G. Haverkamp.

De excursiecommissie deelde mee, dat sinds enige